

Vedtatt på Spillerforeningens årsmøte i Bergen 11. juni 2010.

Viktige strategivalg og grunnlag for vekst for Norsk Rikstoto pr 2010.

Denne rapport ble behandlet i forbindelse med Spillerforeningens årsmøte i auditoriet i Akvariet i Bergen 11-13. juni. Rapporten er utarbeidet av Spillerforeningens styre, supplert med innspill fra flere av landets fremste kompetansespillere i A-segmentet. Vi velger å være konkrete, tydelige og konstruktive. Vi viser også til omtale på www.spillerforeningen.no.

Rapporten er ikke skrevet ut fra et snevert spillerinteresseperspektiv. Spillerforeningen har aldri hatt en slik agenda gjennom foreningens 15-årige virke. Det er overordnet at tiltakene som foreslås fører til bedre inntjening både for Norsk Rikstoto samlet, for hele spillporteføljen, og selvsagt for økonomien til norsk hestesport.

Innledningsvis må vi tilbakevise en myte, nemlig at Spillerforeningen har fremmet forslag på vegne at spillerne på bekostning av hestesportinteresserte. Dette er feil. De fleste vil dessuten kjenne til at mange av oss er entusiaster som hesteeiere både i trav- og galoppporten. Å eie hest, eller være deleier i løpshest, dekker en kulturinteresse og gir et engasjement som beriker. Det gir innsikt i en mangfoldig sport innenfor et fellesskap med gode venner.

Generelt om spillere.

Det er klart at spilleren i utgangspunktet er interessert i best mulig utbytte for egne satsninger. I denne sammenheng er tilbakebetalingsprosenten (TBP) grunnleggende viktig, da økte eller optimal TBP er av interesse for alle typer spillere, både små og store, både lavodds- og høyoddsspillere, både for lykkespillere og kompetansespillere.

For å sikre en mer stabil kundemasse, er det viktig med hyppige treff fremfor lange tapsserier. Selv om mange har fokus på større gevinster, blir det grovt feil å undervurdere betydningen av hyppige og mindre gevinster. Dette er faktisk viktig for småspillere som for storspillere. Småspilleren får sine 60 kroner, mens storspilleren får kanskje 10, 20 eller 50 ganger dette beløp. For begge grupper er det interessante gevinstbeløp. Som ikke skal undervurderes.

Sunn spilleradferd.

Forskning omkring spilleavhengighet anbefaler at man legger inn tvungne pauser før neste spill, slik at man får tenkt seg om og ikke satser på impuls fordi man har dårlig tid, eller har dårlige spillvaner. For seriøse og reflekterte spillere, og mange av oss i Spillerforeningen er blant disse, håndteres dette greit da vi preges av streng selvkontroll. For oss er spill en hyggelig hobby, en forlystelse blant venner. Men for et betydelig antall spillere, dessverre, vet vi at de ikke makter å disiplinere seg selv mot overdrevent eller hyppige spill, ofte såkalt impulsspill. Vi understreker dette, da spillmenyen hver dag og hver uke hos Norsk Rikstoto må settes sammen slik at alle, eller flest mulig spillere, får "tvungne pauser" i eget spill.

Vi må konkludere med at deler av spillporteføljen hos Norsk Rikstoto pr 2010, som antallet V5-spill, grenser opp mot hva flere av oss vil hevde er sosialpolitisk uheldig. At

Lotteritilsynet i senere tid har satt fokus på økt grad av spilleavhengige hestespillere, gjør at temaet fortjener fokus. Vi legger vekt på dette i det nedenstående.

Noen temaer vedr Norsk Rikstoto's spillportefølje som har skapt negativ oppmerksomhet de siste 18 måneder.

Spillerforeningen har en bred kontaktflate. Vi har ca 2.000 besøkende på vår webside hver måned, og antallet er økende. I tillegg mottar leder og flere av styrets medlemmer jevnlig innspill og kommentarer fra engasjerte kunder av Norsk Rikstoto. Slik sett er vi en maktfaktor.

Dette er noen av problemstillingene, utfordringene fra 2009 og 2010, temaer som provoserer og preger mange spillermiljøer pr dato:

- Lav tilbakebetalingsprosent (TBP). Hvorfor lærer ikke norsk hestesport noe fra de landene, som Australia, som nytter optimale forutsetninger for spillet?
- Den flotte galoppbanen i Baden Baden gikk konkurs i april 2010 pga lav TBP, dvs forutsetningene til sportens kunder var ikke konkurransedyktige. Hva må vi lære av dette?
- Danske hestesport har ”gått på sosialen” i flere år, da TBP-betingelsene ikke er konkurransedyktige i vårt naboland.
- Årsomsetningen hos Norsk Rikstoto ble 3,625 mkr i 2009. Det er flere grunner til at dette er skremmende dårlig, selv om NR-ledelsen forsøker å si noe annet i egen årsberetning. Det norske spillmarked var i 2009 på totalt 25 milliarder kroner, i følge Lotteritilsynet. Omsetningen var totalt ca 50 milliarder kroner totalt før 1. juli 2007, da spillautomatene ble fjernet fra markedet. Sannheten er at Norsk Rikstoto hentet ut en forsvinnende liten del av det totalbeløp som da ble ”fristilt”. Årsaken er at produktene ikke er attraktive og/ eller konkurransedyktige.
- Jokerpottene og jackpottene i V75 skaper mistillit og misnøye, av flere årsaker.
- Stort antall med favorittpregede omganger i V75, der det ikke er utbetaling for 6 og ofte 5 rett. Dette har sammenheng med dårlig eller bevisst løpsutskrivning, som skal sikre favorittpregede omganger, da det igjen sikrer et ekstra millionbeløp i gevinstpotten for neste spilleomgang. Samtidig markedsfører selskapet muligheten for milliongevinst i alle spilleomganger. Slik markedsføring er uetisk og på grensen av hva lovverket tillater.
- Antallet V-spill til Sverige er høyt, og synes å være så høyt at det rammer de norske V-spillere. Spill til Sverige er likevel interessant for mange pga høyere sportslig nivå.
- Dobbel V5 nesten hver dag møter motstand, både av sosialpolitiske årsaker, og fordi minst halvparten av travbanene i Norge ikke disponerer hestemateriell som sikrer attraktive løp. Mange løp blir en sportslig nedtur, og bidrar til at spillerne ikke oppsøker banene i samme grad.
- V5 etter V65 på onsdag er uheldig.
- Dobbel V5 fører til flere enn 8 løp, og da blir travkvelden for lang. Det blir en belastning tidsmessig å følge alle løp, enten på banen, hos kommisjonæren eller foran RD-skjermen i eget hjem. Lange travkvelder på mer enn 3 timer er ikke rekrutterende.
- Rekkeprisen diskuteres, hva er optimal rekkepris for de enkelte produkter, og som sikrer eller styrker inntjeningen hos Norsk Rikstoto?

- TV-sendingene kan bli bedre. Det samme gjelder ”de nye” RD-sendingene, som skulle bli ”så mye bedre”..... Mye av det som sies, er selvfølgeligheter og er uinteressant.
- Hvordan behandler hestesporten dyktige personer som Svein Morten Buer? Han kan vise til gode økonomiske resultater med alt hva han har utført gjennom en årrekke.
- Rammevilkårene for galoppporten ved Øvrevoll må bli bedre. Denne del av norsk hestesport har et stort og uutnyttet potensial – i Norge og i utlandet.
- Doble V5 og for mange løps- og spilltilbud til travbaner på løpsdagene til Øvrevoll, er uheldig.

Temaene som skaper frustrasjoner hos mange tusen reflekterte spillere, får stor betydning, da dette bidrar til å dempe spill og rekruttering. Hvis disse temaer ikke blir håndtert tilfredsstillende, slik at Norsk Rikstoto får frem gode og bredt aksepterte produktløsninger, vil spilloperatøren tape markedsandeler og selv begrense egen årsomsetning og egen inntjening.

Spillerforeningens anbefalinger til de viktigste utfordringene for Norsk Rikstoto pr 2010:

Tilbakebetalingsprosenten (TBP) etter USA-professor Thalheimers anbefalinger.

De 4 viktigste spillene hos Norsk Rikstoto er V5, DD, V75 og V65. Disse spillene har det største markedspotensial. Dagens Dobbel fikk en klar oppjustering interessemessig da TBP ble hevet fra 70 % til 75 % (hevning med reelt 7,1 %). Endringen kom etter flerårige innspill fra Spillerforeningen i oktober 2005.

Dette er veksten i DD-omsetningen etter at TBP ble endret til 75 % i 2005:

- 2005: 192,1 mill. kr.
- 2006: 220,7 mill. kr.
- 2007: 279,9 mill. kr.
- 2008: 323,6 mill. kr.
- 2009: 325,9 mill. kr.

Økningen på 113,8 mill. kroner (69,7 %) ville aldri blitt en realitet hvis Norsk Rikstoto ikke hadde lyttet til Spillerforeningen. I tillegg kommer en viktig kryssprisindeffekt med automatisk vekst i de øvrige produkter som konsekvens av økt omsetning i DD.

Spillerforeningens anbefaler et program med årlige justeringer av TBP for perioden 2010 - 2015 - vår prioritet nr 1:

Over en periode over 5 år må Norsk Rikstoto ta viktige grep for å sikre vekst, sikre egen inntjening og gjøre seg selv langt mer konkurransedyktig ved å endre TBP. Minner igjen om professor Thalheimers konklusjon: At optimal TBP for Norsk Rikstoto's produkter totalt er 83-85 %. Pr 2010 tilbyr de lusne 66-67 %.

De forslag Spillerforeningen prioriterer for denne 5 års periode, ligger godt innenfor rammen og forslagene fra professor Thalheimer.

	<u>Dagens %</u>	<u>Økning innen 2 år</u>	<u>Økning innen 5 år</u>
V5	65 %	70 %	75 %
DD	75 %	80 %	85 %
V65	65 %	70 %	75 %
V75	60 %	65 %	68 %

Etter 2 år vil brutto omsetning hos Norsk Rikstoto være 6 milliarder kroner. Tiltakene vil samtidig gi høyere netto inntjening og et vesentlig høyere netto bidrag til hestesporten.

Etter 5 år vil omsetningen hos Norsk Rikstoto være 8 milliarder kroner. Omsetningen vil nærme seg årsumsetningen hos Norsk Tipping.

Når styre og ledelsen i Norsk Rikstoto kun har en uttrykt ambisjon om en vekst de neste årene tilsvarende konsumprisindeks, blir det som nullvekst å regne. Spillerforeningen er meget overrasket og meget skuffet over fraværet i ambisjoner på hestesportens vegne.

Spillerforeningen kan bistå med underlagsmateriale, basert på Thalheimers og eget materiale, som bekrefter en fremtidig årsumsetning på henholdsvis 6 og 8 milliarder kroner.

Mer konkurransedyktige produkter vil helt automatisk og helt naturlig dempe lekkasjen av spill til utenlandske nettselskaper. I fremtiden vil dette være viktig når en lisensbasert organisering, slik EU krever, også blir en realitet i Norge. Å sikre tilsvarende konkurransedyktighet uten å endre TBP, som antydnet av Spillerforeningen og professor Thalheimer, er utopi eller urealistisk.

Antallet doble V5 må halveres - prioritert nr 2:

Antallet V5-løp i Norge har økt vesentlig i 2008 - 2010. Både ved dobbel V5 ved de fleste travbanene, og som tilskudd på Bjerke på onsdager etter V65.

Spillerforeningen konkluderer med at antallet doble V5-tilbud må bli halvert.

Det er naturlig at antallet doble V5-omganger fjernes fra:

- De baner som ikke har et sportslig grunnlag, har tilstrekkelig med kvalifiserte hester, som egner seg for V5-spill.
- Det er naturlig å skjerme Øvrevoll og spillene for galoppporten, da disse kun har en løpsdag pr uke i perioden april til desember.

Spillerforeningen konkluderer med at antallet doble V5-omganger må bli halvert så raskt som mulig. De baner som ikke har et sportslig grunnlag for doble V5, er de baner som umiddelbart må redusere antallet V5-spill.

Spill til Sverige.

Antallet spill til Sverige har økt vesentlig de siste årene. Dette er isolert sett positivt da svensk hestesport holder et høyere sportslig nivå for varmblods og fullblods. Slik sett er løpene mer interessante for et flertall av spillerne. Etter hvert vil norske spillere få bred kompetanse over hestemateriellet, kusker og statistiske forutsetninger for spill til Sverige, og spill til vårt naboland blir da like vanlig og allment akseptert som vårt hjemlige spill. Svensk trav er dessuten flinkere til å oppgi utstyrforandringer.

Når antallet V5-spillere er tilnærmet statisk for årene 2009 og 2010, da får det negative konsekvenser når volumet i antallet norske og svenske V5-spill får det volum som er lansert. En rekke V5-spill i Norge oppleves som mindre attraktive når omsetningen og totalt gevinstbeløp i disse går ned med 10-30 %. På kort sikt har derfor V-spillet til Sverige rammet V5-omsetningen i Norge.

Økningen i antallet V-spill til Sverige ville gått smidigere med bedre resultater, hvis:

- Norsk Rikstoto hadde innført en TBP på 70 % før man økte volumet i antallet V5-spill totalt.
- Man hadde halvert antallet doble V5-spill i Norge, som nevnt foran.

Spillerforeningen er for øvrig positive til samarbeidet med svensk trav- og galoppssport. Felles spill med felles gevinstpott for V75, V65 og V5, er attraktivt.

V75-produktet må bli styrket og gitt større troverdighet - prioritet nr 3:

Dårlig løpsutskrivning av nytt administrativt NR-personell sommeren og tidlig høst 2009 førte til at de akkumulerte millionbeløp (joker) ble utløst innenfor en kort periode i august/ september. Spillerforeningen kunne på dette tidspunkt forutse (se vår webside) at strategien hos Norsk Rikstoto ville bli lagt om. De hadde ikke mulighet for flere store jakerpotter. Da måtte man, slik de selv tenker, få frem noen mindre millionbeløp gjennom favorittpregede omganger (uten utbetaling for 5 rett), slik at markedsføringen med ”du kan vinne millioner” fortsatt kunne bli nyttet. Vi kan vel legge til at etikk og moral da ble satt til side.

V75-spilletts troverdighet ble da tema blant mange spillere. Spillerforeningen vil anbefale at V75-produktet blir organisert slik i fremtiden:

- Fordeling av gevinstpottene for 7, 6 og 5 opprettholdes med 40-20-40 %.
- TBP heves til 65 %, som i Sverige, så raskt dette er praktisk mulig, og innen 6 måneder.
- Jokerpott avvikles.
- Jackpott avvikles.
- Flere V75-spill i samarbeid med Sverige. Kanskje skandinaviske V75-spill hvor 4-5 land deltar.

Når vi mener at 40 % av totalt gevinstbeløp bør gå til 5'er-potten, ligger det et viktig moment i dette. Et stort antall spillere, gjerne småspillere, foretrekker hyppige treff fremfor lange

tapsserier. Når mange småspillere jevnlig vinner et beløp, er det rekrutterende og bidrar til mer stabile V75-kundene, store som små.

Spillerforeningen har registrert noen debattinnlegg fra storspillere, som gjerne ser at en større del av totalt gevinstbeløp går til de med 7 rett. Vi er dypt uenig!

Når Norsk Rikstoto for kort tid tilbake innførte mulighet for spilleren til kun å spille mot 7'er-potten, da synes det å være et tiltak rettet mot enkelte storspillere. Spillerforeningen er også dypt uenig i dette tiltak! Vi ser ved dette at noen spillere ikke vil bidra med sin omsetning for å bygge utbetaling for 6 og 5 rett. Gevinstbeløpene for 6 og 5 vil gå noe ned, som er uheldig.

Endret rekkepris, andre tiltak.

Hvis økt rekkepris begunstiger omsetningen og netto inntjening, da kan dette være et tema. Men Spillerforeningen er meget tydelige på at så ikke er tilfelle. Vi har snarere aktuelle eksempler, også fra Norge, som viser at en høyere rekkepris ikke gir de ønskede resultater. Snarere tvert om.

La oss ta litt enkel teori rundt dette:

Småspillere, som spiller for en hundrelapp, etter en prisforhøyelse fra f.eks 1 krone til 2 kroner i rekkepris, vil ha råd til 50 rekker i spillet mot før 100. Dette fører til redusert treffsjanse i spillet for småspilleren. En konsekvens av dette vil være at det relative spillvolum på favoritttrekker vil øke, slik at favorittpregede omganger vil gi lavere premier enn før, mens outsider- og skrellpregede omganger vil bli høyere betalt enn før. Dette fordi færre vil ha råd til å spille "hardt".

De få (storspillere) som fortsatt vil ha råd til å spille tungt, vil da få høyere premier enn før i outsider- og skrellpregede omganger. Men dette bygger på en viktig forutsetning, nemlig at småspillere vil opprettholde sitt totale spillvolum også med den forhøyede rekkeprisen. Det er langt fra sikkert. Hvis mange småspillere faller fra, så vil jo også favorittspillvolumet minke, og de premieforhøyelsene tilhengerne av økt rekkepris ønsker seg, vil da simpelthen utebli! I så fall blir jo spillet som helhet mindre interessant for både småspillere og storspillere, noe som kan føre til redusert omsetning.

Det er vår oppfatning at administrasjonen i Norsk Rikstoto ikke har hatt et tilfredsstillende oversiktsbilde når de tidligere har endret rekkepris, som for V65. Den gang antydte salgs- og markedsdirektøren at V65-omsetningen for Bjerke på onsdagene burde passere 7 millioner etter noen uker. Slik gikk det ikke. Han og Norsk Rikstoto tok feil. Spillerforeningen hadde rett.

Spillerforeningen anbefaler at det ikke gjøres endring i rekkeprisen for noe produkt de neste 3 år.

Kurs i Spillerforeningens og Thalheimers teorier og forskningsmateriale - prioritet nr 4:

Hovedgrunnlaget for hvor vidt Norsk Rikstoto skal ha suksess i fremtiden, at de skal forbli et bærende og viktig selskap for norsk hestesport, er avhengig av at beslutningstakere innen hestesporten har innsikt og tilfredsstillende spillfaglig forståelse – nasjonalt som internasjonalt.

Det er imidlertid et faktum at et flertall av personene som deltar i styrer og administrativ ledelse ikke har relevant spillfaglig kompetanse. Hyggelige mennesker, alle er glade i og har et engasjement for norsk hestesport, men de mangler det helt grunnleggende som er avgjørende for et konkurranseutsatt Norsk Rikstoto.

Spillerforeningen tillater seg å antyde at Norsk Rikstoto vil bli utkonkurrert innen dette 10 år hvis de ikke strekker tilbakebetalingsprosenten for egne produkter opp mot optimalt nivå.

Dette er ikke en urealistisk spådom. Dette er et faktum. Riktignok kan man beskytte og panisk klamre seg til et proteksjonistisk lovverk i enda en kort periode, som strider mot EU-retten, men dette vil endre seg. Når flere selskaper, nasjonale som internasjonale, kan tilby spill på hest i Norge, da nytter det ikke å ha Thalheimer-rapportene liggende i en skuff på direktørens kontor!

Spillerforeningen deltar gjerne med den spisskompetanse vi har i møter og interne kurs innen norsk hestesport. Aktuelle temaer kan være:

- Hvordan, hvor raskt, når bør tilbakebetalingsprosenten bli endret i de enkelte spilleproduktene til Norsk Rikstoto
- Hva er hovedelementene i rapportene til USA-professor Richard Thalheimer.
- Hvilke realistiske mål bør Norsk Rikstoto ha innenfor 5 og 10 år.

Kan kanskje minne om at når TBP ble endret for henholdsvis Vinner- og Plasspillet, Trippelspillet og Dagens Dobbel ble vi spurt om når Norsk Rikstoto ville nå "break even", dvs når kostnaden ved endret TBP var dekket inn gjennom økt omsetning. Spillerforeningens svar lå henholdsvis 3 dager, 1 uke og 1 måned fra fasit, dvs hva som viste seg å være riktig svar. Ingen beregnet dette bedre enn oss.

Kort sagt: Vi tillater oss å si at dette er temaer som vi behersker, og som vi kan bedre enn noen annen i Norge. Derfor tilbyr vi vår kompetanse i et samarbeid til beste for Norsk Rikstoto og norsk hestesport.

Styret i Spillerforeningen